

החלטת ועדת האתיקה בקובלנות בעניין הדיון במליאת הכנסת בנושא המשט לעזה
מיום ב' באב התשע"א - 2 באוגוסט 2011

רקע

1. ביום כ' בסיון התש"ע - 2 ביוני 2010, קיימה הכנסת דיון בהצעות לסדר בנושא "המשט לעזה והתגובה הישראלית". דיון זה התקיים יומיים לאחר אירועי המשט. אירועי המשט הסעירו את הציבור בארץ, וגם הדיון במליאה היה סוער וגרר תגובות קיצוניות מצד רבים מהמשתתפים.

לאחר ההצבעה על ההצעות לסדר ביקשה חה"כ חנין זועבי, אשר השתתפה במשט, למסור "הודעה אישית", ועלתה לדוכן, באישור יושב ראש הישיבה. בשלב זה החלה באולם המליאה מהומה של ממש, וגם לאחר שיושב ראש הישיבה הכריז על הפסקה המשיכו הרוחות במליאה לסעור.

הקובלנות

2. בעקבות דברים אלה הוגשו לוועדת האתיקה קובלנות רבות, אשר עסקו ברובן בהתבטאויות של חברי הכנסת במליאה, אך חלקן נגעו גם לטענות בדבר מעשים בלתי הולמים.

3. מרבית הקובלנות הוגשו על ידי חה"כ חנין זועבי, במספר עניינים:

א. שש קובלנות נגד חברי כנסת אשר לטענתה התבטאו נגדה בחריפות באולם המליאה, תוך חריגה מגבולות חופש הביטוי, ובדבריהם הסיתו לאלימות נגדה ונתנו לגיטימציה פומבית לפגיעה בה:

- קובלנה נגד חה"כ אלי אפללו, אשר כינה אותה "בוגדת" ו"רוצחת".

- קובלנה נגד חה"כ יוליה שמאלוב ברקוביץ', אשר האשימה אותה ברצח וכינתה אותה "טרוריסטית מחבלת".

- קובלנה נגד חה"כ יואל חסון, אשר כינה אותה "טרוריסטית" ו"מחבלת", ואף הציע לבדוק אם היא מחזיקה סכין.

- קובלנה נגד חה"כ מירי רגב, אשר כינתה אותה "בוגדת", "סוס טרויאני" ו-"שותפה לפשע", וקראה לה, בערבית, ללכת לעזה. בקובלנה צוין כי עוד לפני הדיון הודיעה חה"כ רגב לעיתונאים על כוונתה לכנות את חה"כ זועבי בביטויים אלה, ולכן לא מדובר בהתבטאויות שהוטחו בלב הסערה.

- קובלנה נגד חה"כ ישראל חסון אשר כינה אותה "שופכת דמים".

- קובלנה נגד חה"כ מיכאל בן ארי, אשר כינה את חברי הכנסת הערבים "מעוז קדמי של האויב" ו"בסיס טרור".

חה"כ זועבי ציינה בקובלנות כי "בעקבות אותו דיון סוער ומשולח רסן קיבלתי איומים בפגיעה בגופי המלווים באמירות משפילות, נבזות ופוגעניות".

ב. קובלנה נגד חה"כ כרמל שאמה, סגן יו"ר הכנסת אשר ניהל את הישיבה, ואמר "אם זה היה תלוי בי היא לא היתה מדברת. מגיע לה על פי התקנון", ובכך, לפי הקובלנה, תרם להתלהמות הדיון ופגע בכבודו.

ג. קובלנה נגד חה"כ יוחנן פלסנר, אשר אמר לה בדבריו מעל הדוכן: "אני רק מאחל לך שאת תלכי לעזה לפחות לשבוע ונראה אותך שם מדברת על זכויות נשים, על זכויות אדם, על זכויות אזרח. שבוע אחד בעזה ואנחנו נראה מה קורה לך. רווקה בת 38 - נראה איך מתייחסים אליה שם." לפי הקובלנה, חה"כ פלסנר אמר עוד "אל תדאגי, כמו שגברים לא נוגעים, אנחנו לא ניגע בך", דברים שלא נרשמו בפרוטוקול אולם פורסמו בתקשורת ולא הוכחו ע"י חה"כ פלסנר.

ד. קובלנה נגד חה"כ אנסטטיה מיכאלי, בטענה כי ניסתה לתקוף אותה פיזית בעת שעמדה על דוכן הנואמים. כדברי חה"כ זועבי, "לפתע ולעיני כל ניגשה ח"כ מיכאלי בצורה פרועה אל דוכן הנואמים, הניפה את ידה לעברי בתנועה מאיימת וניסתה למנוע ממני לנאום. אלמלא התערבותם המהירה של סדרי הכנסת סביר להניח כי האירוע הנ"ל היה מסתיים בפגיעתי פיזית." יצוין כי באותו עניין הוגשה גם קובלנה על ידי מר גלעד היימן.

4. קובלנה נוספת בקשר לאותו דיון הוגשה על ידי חה"כ ג'מאל זחאלקה, בטענה כי בעת שעלתה חה"כ זועבי לדבר והוא עמד מתחת לדוכן לצד ח"כים נוספים, הרגיש שקיבל שתי מכות בגב, וכשהסתובב ראה שזו היתה חה"כ יוליה שמאלוב ברקוביץ' אשר חבטה בו.

התגובות לקובלנות

5. חברי הכנסת שלגביהם הוגשו הקובלנות העבירו לוועדה את תגובותיהם.

- חה"כ אלי אפללו מסר כי חה"כ זועבי, בהשתתפותה במשט ובהתבטאויותיה השקריות בתקשורת לאחריו, פוגעת במרקם היחסים העדין בין אזרחי המדינה היהודים והערבים, וכי השימוש הציני שהיא עושה בחסינותה לצורך עידוד פעילות בלתי חוקית נגד המדינה מהווה בעיניו מעשה של בגידה. לפיכך מסר כי "איני חוזר בי מדבריי במליאה אשר באו לבטא את רגשות רבים מאזרחי המדינה כלפי ח"כ זועבי ופעילותה החתרנית כנגד המדינה."

- חה"כ **יוליה שמאלוב ברקוביץ'** מסרה כי הדברים שנאמרו על ידיה ועל ידי ח"כים נוספים באותו דיון במליאה נאמרו "מדם לבה", לאור העובדה שחה"כ זועבי פועלת בכנסת "לפגיעה בביטחון מדינת ישראל". עוד הזכירה חה"כ שמאלוב ברקוביץ' את מדיניותה של ועדת האתיקה שלא לראות בהתבטאויות של ח"כים, גם כאשר הן חריפות, משום הפרה אתית. לעניין הקובלנה שהגיש נגדה חה"כ זחאלקה, ביקשה חה"כ **שמאלוב ברקוביץ'** לדחות את הקובלנה על הסף, וציינה כך:

"בעת שעלתה חה"כ זועבי לדוכן הנואמים, התקרבו מספר לא קטן של חברי כנסת, ביניהם גם אנוכי, אל הדוכן... כפי שניתן לראות בתיעוד של מצלמות הכנסת, באותה העת עמדתי מאחורי הקבוצה של חברי הכנסת. בעודי עומדת מאחור, ככל הנראה מבלי ששם לב לכך, צעד חה"כ זחאלקה לאחור ודרך בפראות על כף רגלי. לאור הכאב העז, וכפי שכל בן אנוש היה נוהג, כך נהגתי גם אני, והדפתי את חה"כ זחאלקה. נדמה כי אין כל גבול לחוצפתו של חה"כ זחאלקה, שבמקום להתנצל על כך שדרך בפראות על כף רגלי החשופה, בחר להגיש את הקובלנה."

- חה"כ **יואל חסון** ציין כי המשט היה פעולת טרור וכל אלה שלקחו בו חלק, לרבות חה"כ זועבי, חשודים כטרוריסטים. חה"כ חסון ציין כי חה"כ זועבי בדבריה במליאה התגרתה בחברי הכנסת ואמרה "אתם אמרתם שהסכינים היו אצלי, נכון? ושאני הייתי טרוריסטית", וכתגובה אמר שיש לבדוק אם יש עליה סכין, זאת גם כדי לחדד את העובדה שהחיילים שהשתלטו על הספינה הותקפו בסכינים ובאלות. חה"כ חסון ציין כי דבריו נמצאים בגבולות חופש הביטוי, כי לא קרא לפגיעה בחה"כ זועבי ושהוא מתנגד לכל פגיעה פיסית באדם. עוד ציין כי חה"כ זועבי התקרבה לשולחנו במליאה "ופרצה בצעקות, תוך שהיא מכוונת חפץ לכיווני. בשלב זה הרגשתי מאוים והיה צורך בהתערבות סדרני הכנסת".

- חה"כ **מירי רגב** מסרה כי היא רואה במעשיה של חה"כ זועבי שהשתתפה במשט, שותפות (גם אם פאסיבית) במעשי אלימות וטרור, וכי "אין בביטויים שהושמעו על ידי משום עלבון אישי אלא התייחסות עובדתית לכך שמי שתומך בטרור ומשתתף במשט המסתתרים בפגיעה בחיילי צה"ל מייצג את האויב ומקומו עם האויב".

- חה"כ **ישראל חסון** מסר את התגובה הבאה: "אני עומד על דעתי לפיה בהתבטאויותיה ובמעשיה של חנין זועבי יש משום שפיכות דמים שכן "מילים הורגות", כמו גם מעשים, כאשר הם מכילים הסתה, שנאה וקריאה גלויה למאבק במדינה ובמוסדותיה."

חה"כ **מיכאל בן ארי** מסר כי הוא "עומד מאחורי כל דבריו לפיהם הקובלת היא בבחינת המעוז הקדמי של האויב שיושב כאן והיא בסיס לטרור". עוד הוסיף כי דבריו חוסים תחת חופש הביטוי.

- חה"כ **כרמל שאמה** מסר לוועדה כי "התלונה אינה ראויה לתגובה".

- חה"כ **יוחנן פלסנר** מסר כי דבריו חוסים תחת חופש הביטוי של חברי הכנסת, שהוא רחב במיוחד כשמדובר בדברים הנאמרים מעל דוכן המליאה. בהתייחסו לתוכן דבריו, מסר חה"כ פלסנר כך: "ההתבטאות בה השתמשתי נועדה לשם המחשת הצביעות של הקובלת... אשר השתמשה במהלך הדיון בערכים ליברלים של חופש ביטוי, מחאה וקידום זכויות נשים במטרה להכפיש, לעודד את הדה לגיטימציה ולקדם את משטר חמאס שהכריז מלחמה בדיוק על ערכים אלו. חשוב לציין כי משטר חמאס, לא רק שאינו מאפשר את החירות של הפרמטרים הללו הקיימים אצלנו כגון חופש הביטוי ומחאה אלא בנוסף, קולן של הנשים תחת שלטון חמאס, הופך ללא לגיטימי. ואת הצביעות הזו בדיוק ביקשתי לחשוף בדברי במליאה."

חה"כ פלסנר הוסיף כי דבריו נאמרו בהערת אגב במהלך הצעה אחרת שהתקיימה במליאה, ולא נועדו לפגוע באופן אישי בחה"כ זועבי. לדבריו, "זהו אינו הסגנון בו אני נוהג להשתמש בתפקידי כנבחר ציבור, וצר לי כי דברי התפרשו בהיבט האישי ועל כן, למרות שהנני עומד מאחורי הטיעון שהצגתי, אם הייתה ניתנת לי הזדמנות נוספת ייתכן והייתי בוחר לבטא את המסר אותו ביקשתי להעביר בדרך אחרת שלא תתפרש כפגיעה אישית."

- חה"כ **אנסטסיה מיכאלי** מסרה כי "אינני מכחישה כי עליתי על דוכן הנואמים במטרה להשמיע את דברי כי לא ניתן היה לדבר במיקרופונים הנוספים באולם."

החלטת ועדת האתיקה

6. ועדת האתיקה עיינה בקובלנות ובתגובות, וצפתה בצילומי ישיבת מליאת הכנסת מיום כ' בסיון התש"ע - 2 ביוני 2010, שבה התרחשו האירועים שפורטו לעיל.

המהומה שפרצה במליאה בוודאי אינה מוסיפה לכבוד הכנסת ולמעמדה בעיני הציבור. חברי הכנסת צריכים לנהל את הדיונים באופן מכובד ומסודר גם כאשר הנושאים על סדר היום טעונים ורגישים.

ועדת האתיקה מצאה כי הקובלנות השונות מחייבות התייחסות נפרדת, כמפורט להלן:

א. לעניין הקובלנות שהגישה חה"כ **חנין זועבי** נגד חה"כ **אלי אפללו**, **יוליה שמאלוב ברקוביץ'**, **יואל חסון**, **מירי רגב**, **ישראל חסון**, **מיכאל בן ארי** ו**כאמל שאמה** - הוועדה לא מצאה מקום להתערבותה, וזאת נוכח הריסון המתחייב בכל הנוגע לקובלנות העוסקות בהתבטאויות של חברי הכנסת, עניין הנמצא בליבת פעילותם הפרלמנטרית.

ב. שונים הדברים לעניין הקובלנה שהגישה חה"כ **חנין זועבי** נגד חה"כ **יוחנן פלסנר**. במקרה זה, ולמרות שמדובר בהתבטאות שנאמרה במליאה, ישנה חריגה של ממש מגדרי חופש הביטוי הרחב המוקנה לחברי הכנסת, שכן מדובר בהתבטאות מעליבה ופוגענית שאינה קשורה לעמדות פוליטיות והתנהלות ציבורית אלא לחייה האישיים של חה"כ. לפיכך, ובהתחשב בכך שזו ההחלטה הראשונה הנוגעת לחה"כ פלסנר, החליטה הוועדה להטיל עליו **הערה**.

ג. לעניין הקובלנה של חה"כ **זחאלקה** נגד חה"כ **יוליה שמאלוב ברקוביץ'**, הוועדה רואה בחומרה התנהגות אלימה של חברי כנסת במליאה, וסבורה שיש לפעול לכך שמקרים כאלה לא ישנו, אך עם זאת לא מצאה הוועדה להכריע בין הגרסאות השונות, ולכן החליטה לדחותה.

לעומת זאת, הקובלנה של חה"כ **זועבי** נגד חה"כ **אנסטסיה מיכאלי** מגובה בתמונות מאולם המליאה, שבהן רואים את חה"כ הנקבלת עולה לדוכן המליאה בעת שחה"כ הקובלת עומדת שם, ונהדפת על ידי הסדרנים. מקרה זה גם זכור היטב לכל חה"כ שנכחו באולם. הוועדה לא מצאה תקדים למצב שבו חה"כ מנסה להפריע באופן פיסי לנאום של חה"כ אחר באמצעות עלייה לדוכן הנואמים שלא ברשות, וסברה כי מדובר בחציית קו שלא ניתן להתעלם ממנה. לפיכך, החליטה הוועדה להטיל על חה"כ **אנסטסיה מיכאלי נזיפה חמורה**.

ההחלטה תונח על שולחן הכנסת.